

แนวทางการอ่านตำรา ดร. ครรชิต มาลัยวงศ์

ผมเป็นคนที่ย้ายซื้อหนังสือมาอ่านจนแต่ละห้องในบ้านของผมมีแต่ตั้งหนังสือวางระเกะระกะไปหมด. บางที่ผมซื้อหนังสือมาหลายเล่มและยังไม่ทันที่จะอ่านหมด ก็ไปซื้อหนังสือใหม่มาเพิ่มอีกแล้ว.

การอ่านนั้นเป็นนิสัยอย่างหนึ่งซึ่งสมควรได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่ยังเล็ก. ผมเองเป็นคนรุ่นเก่า. เมื่อผมยังเล็กอยู่นั้น ไม่มีสื่อมากประเภทเหมือนสมัยนี้. ดังนั้นผมจึงใช้หนังสือเป็นเครื่องมือสำหรับพักผ่อนหย่อนใจและสร้างจินตนาการ. สมัยนี้ เด็กเล็กก็เริ่มได้รับรู้สื่อที่น่าตื่นตาตื่นใจอย่างเช่น โทรทัศน์, แผ่นดีวีดี และ แท็บเล็ตแล้ว. ดังนั้นเด็กยุคใหม่จึงสนใจอ่านหนังสือน้อยลง. การที่นิสัยของคนไทยในด้านการรับสารนั้นเน้นไปที่การใช้เครื่องมือสื่อสารแบบใหม่ ๆ นั้น ไม่ใช่เรื่องที่ผิด และ ไม่มีความจำเป็นต้องไปห้ามปรามคนรุ่นใหม่ไม่ให้ใช้สื่อแบบใหม่ ๆ.

สิ่งที่ควรจะทำก็คือ การแนะนำชี้แจงให้เห็นความสำคัญของสื่อแบบเก่า เช่นหนังสือ ตำรา รายงานวารสาร นิตยสาร และ วิธีการที่จะอ่านสื่อเหล่านี้ให้ได้รับประโยชน์เต็มที่.

สำหรับในบทความนี้จะแนะนำเฉพาะการอ่านตำราที่กำหนดมาในแต่ละวิชาเท่านั้น. สำหรับสื่อสำหรับอ่านประเภทอื่น ๆ จะได้นำมาแนะนำต่อไป.

วิชาทั้งหลายในหลักสูตรที่กำหนดขึ้นมาให้นักศึกษาเรียนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องระบุชื่อตำราหลักที่อาจารย์จะใช้ประกอบการสอนด้วย. อาจารย์ผู้สอนบางวิชาอาจจะกำหนดตำราหลายเล่ม ซึ่งอาจจะทำให้เกิดกำลังด้านการเงินของนักศึกษาบางคนไป. ในกรณีอย่างนี้ อาจารย์ก็ควรจะกำหนดให้ชัดว่าจะใช้เนื้อหาในตำราเล่มใด และกำหนดให้นักศึกษาหาซื้อตำรานั้นมาอ่าน.

ผมสอน ในมหาวิทยาลัยมานานราวสี่สิบห้าปีแล้ว. วิชาที่สอนมีมากมายหลายวิชา และ แต่ละวิชานั้นผมพบว่า ไม่เคยสอนเนื้อหาครบเท่าที่มีระบุไว้ในตำราที่ใช้เลย. ที่สำคัญก็คือ ตำรามีรายละเอียดและข้อมูลมากกว่าที่ผมจะอธิบายครอบคลุมได้หมดในชั้น. พุดอีกอย่างก็คือ การอ่านตำราเท่านั้น ก็ได้รับความรู้มากกว่าการฟังอาจารย์บรรยายแล้ว. อย่างไรก็ตาม การฟังคำบรรยายก็ยังเป็นเรื่องจำเป็น เพราะอาจารย์สามารถยกตัวอย่างกรณีศึกษา และ ประสบการณ์ที่อาจารย์ได้รับในการทำงานเกี่ยวกับเรื่องการสอนนั้นให้นักศึกษาเข้าใจได้ง่ายขึ้น. สิ่งเหล่านี้อาจจะไม่มีในตำราที่ใช้สอน!

ดังนั้น ผมจึงถือเป็นเรื่องสำคัญที่ อาจารย์ผู้สอนแต่ละวิชาจะต้องกำหนดตำราที่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นหลักในการสอนวิชานั้น. ตำรานี้จะต้องมีเนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อหาที่กำหนดสำหรับรายวิชานั้น, ต้องมีความถูกต้องทางวิชาการ, อ่านง่าย และ ทันสมัย (นั่นคือ ไม่ใช่ฉบับที่พิมพ์มานานแล้ว ซึ่งอาจหาซื้อไม่ได้ และ เนื้อหาล้าสมัย).

ในเมื่อตำรามีความสำคัญอย่างนี้ ผมจึงรู้สึกเศร้าใจทุกครั้ง ที่ นักศึกษาถามผมว่า จำเป็นต้องซื้อตำรามาอ่านไหม. คำถามนี้ดูเหมือนจะแสดงความเข้าใจผิดอย่างมหันต์ของนักศึกษาว่า ความรู้ที่จะได้ในวิชานี้จะมาจากคำบรรยายของอาจารย์เท่านั้น และ เมื่อฟังคำบรรยายแล้วก็จะทำให้กลายเป็นผู้เชี่ยวชาญได้. ในอีกทางหนึ่งก็คิดไปได้เหมือนกันว่า นักศึกษาไม่ได้สนใจความรู้เลย การเข้ามานั่งในชั้นเรียนก็เพื่อให้มีการบันทึกว่ามาเข้าเรียนไปอย่างนั้นเอง อาจารย์พูดอะไรก็ไม่ต้องสนใจ หนังสือก็ไม่ต้องอ่าน เวลาสอบก็มั่วคำตอบไปเรื่อย ๆ ก็แล้วกัน. หากทำไม่ได้ทั้งชั้น อาจารย์ก็ต้องตัดเกรดแบบอิงกลุ่ม แล้วเราก็ได้คะแนนผ่านไปเอง.

ทัศนคตินี้จำเป็นต้องช่วยกันแก้ไข. นักศึกษาต้องมีตำราหลักที่อาจารย์กำหนดในวิชานั้น. หากเป็นตำราที่แพง อาจารย์จะต้องแน่ใจว่ามีตำรานี้อยู่ในห้องสมุด

และ ต้องจัดการให้นักศึกษาสามารถทำสำเนาตำรานั้นมาใช้ในการเรียนให้ได้.

ระยะหลังนี้ ผมใช้เทคนิคให้นักศึกษาดาวน์โหลดตำราจากอินเทอร์เน็ต โดยเลือกเล่มที่ไม่ซีاهرเกินไป. นอกจากนั้นก็ให้ดาวนโหลดบทความวิชาการมาอ่านประกอบด้วย. โดยวิธีนี้ทำให้ผมแน่ใจว่า นักศึกษาจะไม่สามารถอ้างว่าไม่ได้ซื้อตำรามาอ่านเพราะไม่มีเงิน.

อย่างไรก็ตาม แม้จะแก้ปัญหาเรื่องนี้ได้ ผมก็พบใหม่่ว่า นักศึกษาที่ดาวนโหลดตำรามานั้นยังอ่านตำราไม่เป็น. แต่ที่เจ็บปวดหัวใจผมมากก็คือ แม้ทุกคนจะดาวนโหลดตำราเพราะผมบังคับแล้ว ก็ยังมีนักศึกษาที่ไม่ยอมอ่านตำรานั้นอีก. ปัญหานี้ก็คงต้องต่อสู้กันต่อไประหว่างอาจารย์กับนักศึกษา.

การอ่านตำรานั้นไม่ใช่เรื่องยากอะไร. วิธีการให้ทำดังนี้ครับ.

๑. ศึกษาว่าผู้เขียนคือใคร เชี่ยวชาญอะไร สอนวิชานี้อยู่ที่ไหน. แนนอนว่าถ้าเป็นอาจารย์ที่สอนวิชาที่เรา กำลังเรียนอยู่นี้เอง ก็ให้พิจารณาว่าอาจารย์ผู้เขียนตำรามีประสบการณ์มากพอหรือยัง. ถ้าเพียงสอนวิชานี้ได้ไม่นาน เราก็ควรหาตำราเล่มอื่นมาอ่านประกอบด้วย. ถ้าผู้เขียนเป็นอาจารย์ที่อื่น ก็ต้องใช้ภูเกิลค้นหว่า

อาจารย์ท่านนี้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้จริงหรือไม่ และมีประสบการณ์อะไรบ้าง. อาจารย์ที่มีประสบการณ์มาก และทำงานด้านนี้มานานมาก ก็จะน่าเชื่อถือกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า.

๒.อ่านบทนำ. ตำราที่ดีนั้น ผู้เขียนจะต้องอธิบายวัตถุประสงค์ของตำราให้ชัดเจนว่า ต้องการอธิบายอะไรบ้าง เช่น อธิบายวิชาการตามทฤษฎีอย่างเดียว, อธิบายทฤษฎีและแนวทางประยุกต์, ยกแต่หัวข้อทฤษฎีมาอธิบายแนวทางประยุกต์ ฯลฯ. นอกจากนั้น ผู้เขียนบางคนยังบอกด้วยว่า ระดับเนื้อหาที่เขียนนั้นเหมาะสำหรับใคร ยากมากน้อยเพียงใด. ที่สำคัญคือ ผู้เขียนยังบอกด้วยว่า จะอ่านตำรานี้ได้อย่างไร. หากมีคำอธิบายส่วนนี้ เราควรอ่านตามคำแนะนำของผู้เขียนจะทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ดี.

๓.อ่านสารบัญ. อ่านในที่นี้ คือ พิจารณาหัวข้อที่ปรากฏในสารบัญว่า ตรงกับเนื้อหาวิชาที่เราเรียนหรือไม่. โชคร้ายที่อาจารย์บางคนผู้สอนในบางสถาบัน ไม่เคยบอกให้นักศึกษาทราบเลยว่า จะสอนเรื่องอะไรบ้าง. แต่ไม่เป็นไร. เราควรใช้อาจารย์กุเกิลช่วยค้นหาว่า วิชานี้ในสถาบันอื่นๆ เขาสอนอะไรบ้าง. จากนั้นเราก็นำมาเปรียบเทียบกับเนื้อหาที่อยู่ในตำรานี้ เพื่อดูว่าตรงกันหรือไม่. ที่สำคัญคือ มีส่วนใดบ้างที่ไม่

ปรากฏในตำราเล่มนี้ และเราจะต้องหาเนื้อหาอื่นๆ มาอ่านเสริม.

๔. อ่านเนื้อหาตามบทที่ผู้เขียนแนะนำ หรือ ที่อาจารย์แนะนำ. อาจารย์ที่ดี จะบอกให้เราทราบว่า เราควรจะอ่านบทใด และ ตอนใดในบทนั้นๆ. นั้นแสดงว่าอาจารย์เองก็เคยอ่านตำรานั้นมาอย่างทะลุปรุโปร่งแล้ว. น่าเสียดาย ที่ต้องบอกว่า อาจารย์หลายคนเอง ก็อาจจะไม่เคยอ่านตำราที่ตนตั้งใจจะนำมาใช้สอนอย่างละเอียด. แต่นั่นก็ไม่ได้เกี่ยวกับเรา. ตัวเรานั้นแหละที่จะต้องเริ่มอ่าน โดยใช้ยุทธวิธีดังนี้

- a. มีปากกาถืออยู่ในมือ สำหรับเน้นข้อความน่าสนใจ เพื่อจะได้จำ หรือ กลับมาทบทวนในภายหลัง. เรื่องจำ นี้อย่าไปเชื่อใครคนไหนเป็นอันขาดว่า การเรียนยุคใหม่ไม่ต้องจำ. ตรงกันข้าม ในยุคใหม่นี้ พวกคุณต้องจำมากกว่ารุ่นก่อนๆ เสียอีก.
- b. ถ้าเป็นตำราภาษาอังกฤษ ให้ใช้ปากกาอีกสีหนึ่งขีดเส้นใต้คำนั้น แล้วอ่านไปเรื่อยๆ โดยพยายามเดาว่าหมายถึงอะไรก่อน. เมื่ออ่านจบพารากราฟแล้วจึงค่อยย้อนกลับมาเปิดพจนานุกรมแล้วอ่านทำความเข้าใจความหมายของข้อความนั้นอีกครั้งหนึ่ง. ทางที่ดี เมื่อพบคำแปลแล้วให้เขียนคำแปลลงไปในตัวด้วย.

- c. ถ้าตำรา อ้างถึงเนื้อหาพื้นฐานอื่นๆ ที่เราไม่เคยรู้ หรือไม่เข้าใจมาก่อน ให้ใช้ปากกาสีวงเนื้อหาส่วนนั้นเอาไว้ เพื่อไปค้นหารายละเอียดเรื่องนั้นๆ ต่อไป (ซึ่งอาจจะต้องพึ่งพาคำอธิบายอาจารย์ซิกิ (อังกฤษ)) ก็ได้.
- d. ถ้าเป็นเนื้อหาที่ยาก ให้สรุปประเด็นแต่ละพารากราฟด้วยความคิดของเราเอง. การเขียนสรุป ให้เขียนที่เนื้อที่ว่างริมกระดาษตรงพารากราฟนั้นนั่นแหละเป็นดีที่สุด.
- e. ในกรณีที่เป็ตำราที่มีแบบฝึกหัดให้ทำท้ายบทหรือระหว่างบท. เราควรจะรีบทำแบบฝึกหัดนั้นทันที. ตำราง่าย ๆ อย่างเช่น ตำราของ มสธ. นั้น คำตอบมีอยู่ในตำราอยู่แล้ว. ถ้าเป็นตำราที่ต้องการสร้างความสามารถในการคิด แบบฝึกหัดอาจจะไม่มีคำตอบให้. เราจะต้องฝึกพิจารณาเองว่า คำตอบนั้นมีเหตุผลหรือไม่ โดยพิจารณาจากเนื้อหาวิชาการที่อ่านมาแล้ว. ไม่ว่าจะเป็แบบฝึกหัดแบบไหน ขอให้ทำให้หมด.
- f. เมื่ออ่านจบบทแล้ว เราควรสรุปย่อบทนั้นตามความเข้าใจของเราเอง และ รวบรวมประเด็น, ทฤษฎี, สูตร, แนวคิด ฯลฯ ที่สำคัญมาเขียนรวมไว้เป็นบทสรุปสำหรับบทที่อ่านนั้น.

การที่เราอ่านตำรานั้นก็เพื่อให้เราเข้าใจเนื้อหา
วิชาการที่อาจารย์สอน, สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้
(หรืออย่างน้อยตอนนี้ ก็คือ ทำแบบฝึกหัดได้), และ
สุดท้ายก็เพื่อจะได้ทำข้อสอบได้. หากนักศึกษาที่สนใจ
อ่านบทความนี้ ทำตามคำแนะนำนี้ การอ่านบททวนเพื่อ
สอบก็เป็นเรื่องง่าย เพราะเพียงแค่อ่านบทสรุปที่เราได้
จัดทำไว้เท่านั้น ก็เท่ากับเราได้อ่านบททวนตำราทั้งเล่ม
แล้ว.

ขอให้สนุกกับการอ่านตำราครับ.